

Halmágyi Zsolt. (A későbbi években csak Somogyi írt még egyszer a kötetkébe, 1896-ban. Összesen 18 zilahi bejegyző fordul elő, 17 közülük 1893-ban írt az emlékkönyvbe, egy pedig 1896-ban.) Ady és Görgey Mihály kapcsolatára utal a kötet táblájának belső oldalán ez az ajánlás is: „Szeretettel ajándékozom emlékkönyvemet Kiss Klára hugomnak, Ady Endre barátom nagy rajongójának. Németboly 1929. XII. 24. Görgey Mihály.”

Az emlékkönyvben Ady sajátkezű írásával szereplő vers szövege:

A barátság Vesta—tüze
Szíveinkben lánggal égjen,
És ki addig ne alúdjék,
Amíg csillag van az égen.

Theseusi barátság az,
Amit te irántad érzek.
— S hogy emlékem híven tartsd meg
Jó barátom — arra kérek!
Zilah 1893. jún. 16.

igaz barátod
Ady Endre

A téma valószínűleg a tanévvégi búcsúzkodások miatt foglalkoztathatta a 16 éves Adyt, mert osztálytársa, Teleky Endre emlékkönyvébe is hasonló mondanivalójú, hasonló motívumú verset jegyzett be egy héttel előbb, 1893. június 9-én.⁴ Egy másik korai költeményében (Tötös Györgynek) 1894. október 17-én is ugyanerről írt.⁵

A Görgey Mihály emlékkönyvében fennmaradt Ady-vers láthatólag a korai szárnypróbálgatások közül való, de így is elüt a korabeli szokványos, innen-onnan átmásolt emlékkönyvi szövegektől abban, hogy egyéni és önálló alkotás.

Bustya Endre

BABITS MIHÁLY LEVÉLVÁLTÁSA SÉNYI LÁSZLÓVAL

Sényi László, a Marosvásárhelyi Kemény Zsigmond Irodalmi Társaság főtitkára 1935-ben felolvasó ülésre invitálta Babits Mihályt és feleségét. Az út tervét rögzítő levélváltásukat itt adjuk. (Az utazás — közbejött okok miatt —, elmaradt.)

(Nyomtatott levélpapír két oldalán géppel írva. — Másodlat!)

A KEMÉNY ZSIGMOND IRODALMI TÁRSASÁG

Főtitkára

Marosvásárhely, Bolyai-ház
[1935. aug. 24.]

Mélyen Tisztelt Barátom!

Mint az országrész legéletserűbb irodalmi egyesületének szerény szekértolója az idevaló közönség régi vágyának szeretnék eleget tenni, midőn a jelenkori magyar szellemiség legfőbb vezérért próbálom megnyerni — emelvényünknek egy személyes megtisztelésére.

Engedd meg mélyen tisztelt Barátom, a Kemény Zsigmond Társaság erre vonatkozó tiszteletteljes meghívását Elédbe terjesztenem. Méltóztassál Magad meghatároznod ezen meghívásunk elfogadásának anyagi feltételeit és szereplésed várható időpontját. Csak épen az utóbbira nézve legyen szabad nekem egy dátumot ajánlanom, és pedig f. évi október 27-ét (vasárnap), mint a helyi viszonyok szempontjából legalkalmasabb időt. Felléptidőjét, sajnos, nem ígérhetek, legalábbis Hozzád méltót nem, mert a többé kevésbé végleg leszegényedett közönség a helyarákat rendre annyira leszállította, hogy még zsúfoltt ház se bír számbavehető jövedelmet behozni, míg a mellett a dologi kiadások árszabása mereven megmarad a réginek. De utazásod fedezetét saját számítások szerint, kívánatra előlegesen is, valamint itt mindenre

⁴ Emlékezősek Ady Endréről i. m. 513.

⁵ I. m. 514.

kiterjedő olyan szíveslátást biztosíthatok, hogy külön feladatommak tekintem majd itt léted idejének (mit én mindenesetre többnaposnak gondolok) a lehető legkellemesebbé tételét. Gondom lenne arra is, hogy mentől több érdemes emberrel találkozzál és egyébként is tapasztalataid és tanulságaid legyenek minden téren. Anyagiakban szegények vagyunk, de szív és lélek tekintetében nem fog még legigényesebb várakozásod sem csalódní. Legalább is minden előőd ezen argonauta-úton — évek múlva is ismételt elismeréssel emlékezett marosvásárhelyi élményeire. Ha a hön óhajtott szerencse tényleg beköszöntene hozzánk, úgy kétségtelenül belekapcsolódná több más erdélyi város is és felhasználnánk szintén az alkalmat megfelelő fel-
léptetésedre, ami a kirándulás anyagi kilátásait kicsit kikerekítené. Az elsőbbséget minden körülmények között magunknak kívánók. Ha egyáltalán elhatározod a lejutetelt, úgy első állomásodnak föltétlenül a „székely főváros”-ban kell lennie. Most a fő, hogy — elvben megegyezésre juthassunk; lehetséges-e a dolog, vagy sem. Ha erre nézve nagybecsű válaszzal már megtiszteltél, akkor a szereplés részletkérdéseire nézve is kimerítő javaslatot teszek s egyben kifejtem itt időzésed többi programját is.

Bizalomteljes várakozással maradok addig is eleve hálás híved:

(Sényi László)

(Géppel írva a Nyugat nyomtatott levélpapírjának két oldalára.)

NYUGAT

Szépirodalmi és Kritikai Folyóirat

Esztergom, 1935. szeptember elején
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
V., Vilmos császár-út 34 — Telefon:
16—5—85
Postatak. csekkszám: 32067

Mélyen Tisztelt Barátom!

Szíves elnézésedet kell kérnem, hogy megtisztelő és meleg hangú leveledre pár heti késéssel felelek. Ugyanis vidéken tartózkodom, s a címemre érkezett leveleket a Nyugat szerkesztősége elkésve küldte utánam. (Ezek a szerkesztőségbe érkező levelek ritkán tartalmaznak valami sürgőset, s rendszeren csak akkor küldik el egyszerre, amikor már egy csomóra való összegyűlt.)

A Kemény Zsigmond Társaság meghívását köszönettel fogadom s igaz örömmel teszek annak eleget. Magamnak is legmelegebb óhajom meglátogatni Erdélyt melyhez személyileg is sok régi emlék fűz. Lelkes szeretettel vállalkozom erre az argonauta-útra (hogy szép szavadat ismételjem). Remélem hogy késésem még nem okozott fennakadást a dolog előkészítésében.

Ami kívánságaimat illeti, semmiesetre sem óhajtanék a Társaságnak anyagilag nagyon terhére válni. Az útiköltségeket minimálisan szeretném számítani. Volna mégis egy külön kéréssem amit itt elő kell terjesztenem. Az utat ugyanis feleségem kíséretében tenném. Nagy, hosszú betegsémem óta sehova sem megyek egyedül, s külömben [!] ilyen alkalmakon ő azelőtt is kíséri szokott. Azt kérдем tehát: lehetséges volna-e, hogy az ő költségeit, főleg persze a vasúti költségeket, a Társaság szintén fedezze? Egyáltalán nagyon kérlek, légy szíves ígéreted szerint a részletkérdésekre nézve kimerítő javaslatot tenni. Én a praktikus dolgokban meg-
lehetős nehézkesnek érzem magamat, s nagyon hálás vagyok, hogy azoknak intézését, mint kedvesen írod, vállalnátok. Lehetséges volna-e például a vasúti jegyeket előre megváltani, s azokat előzetesen hozzámjuttatni? Ez volna csupán az amit a költségekből előre kérnék.

Ami más erdélyi városok bekapcsolódását, s egyáltalában az ott-tartózkodás programját illeti: ebben én egészen Rátok bízom magamat. Állítsátok össze menetrendemet és napi-
rendemet úgy ahogyan azt jónak találjátok. Én a magam részéről csak egy külön kirándulást szeretnék majd tenni; és pedig Fogarasra, ahol néhány fiatal esztendő töltem. Talán sikerül majd a programot [!] úgy megcsinálni hogy ez ne essék nagyon nagy kerülővel.

Ezekre nézve, mint minden egyebekre, további szíves értesítéseteket várom. Pár nap múlva Budapesten leszek, s címem *I. Atilla [!] utca 95. IV.* Nagyon kérlek, ide méltóztassál írni. Mégegyszer köszönve szíves soraidat és a Kemény Zsigmond Társaság megtisztelő meghívását, maradok mély tisztelettel

(Kézzelel)

Öszinte és kész híved
Babits Mihály (sk.)

(Géppel írva, levélpapír két oldalára.)

Igen tisztelt kedves Uram!

Engedje meg, hogy átvegyem Mihálytól a szót, illetve a levelezést, mert mint kettőnk közt a viszonylag „praktikusabb” fél, szeretnék néhány kérdést feltenni, s tanácsot kérni.

Legelőször is az a kérésem volna, hogy a műsor összeállításánál legyen oly kedves figyelemmel lenni, hogy Mihály sajnos nem egészen egészséges. Ő három évvel ezelőtt nagyon súlyos és hosszú betegségen ment át s még ma sincs egészen rendben. Szívizom gyulladása volt s e súlyos bajból a szív még nem szabadult meg egészen. Semmi izgalmat, s nagyobb fáradságot nem bír, nagyon könnyen kimerül. E sok rosszhoz hozzájárul, hogy az utóbbi 1—2 évben betegségéből kifolyólag bronchitist kapott, s ez újabban rettenetesen kínozza, borzasztó köhögések és nehéz légzés gyötri, én tehát érthetőleg amennyire örülök az erdélyi útnak, annyira félek is a vele járó nagy fáradságtól. Mihály annyira vágyik Erdélybe, s annyira örül az útnak, hogy semmi aggályomra nem hallgat — persze, azért nehogy azt gondolja, hogy én le akarom beszélni, mert magam is nagyon-nagyon örülök, hogy megismerem Erdélyt, s Mihály ifjúkorának helyeit s barátait. De néhány év óta egyik félelemből s aggodalomból a másikba esem, s így talán érthető, hogy az öröm mellett kétségeim is vannak. Tulajdonképen nem is tudom, hogy fogja kiállni a hosszú utat, előadásokat, sok emberrel való társalgást, amikor itthon sokszor egy ebédet se tud végigülni, s le kell közben feküdni, mert úgy kimerül, s oly gyenge lesz a pulzusa. Most valami kúrát kezdetett vele az orvos, ez úgylátszik csillapítja a köhögést, s talán mire utaznánk, már nem lesz aggodalomra okom. Dehát mégis el kellett ezeket mondanom, s kérem, legyen segítőtársam abban, hogy Mihályt nagyobb fáradságoktól megkímélhessük. Most tudom, hol s hány előadást kell tartania? Nagyon kérem, írjon erről. Fogarásról írt egy régi barátja, s kéri, hogy ott is tartson előadást. Mihályt ezt szívesen vállalja. Egyebekben mindent Magára, s „atyai” gondjaira bízunk. De kérem, ne legyen olyan a terv, hogy egymásután következő napon kelljen utazni, vagy egymásután két előadás, az előadásokon Mihálynak legfeljebb 20—25 percig kelljen csak beszélnie. Nagyon szeretném, ha a programról [!] s tervekről írna nekünk tájékoztatót.

S most még, ha sok kéréssel nem fárasztom, szeretnék ruházati dolgokban felvilágosítást kapni Magától: október végén milyen az idő Erdélyben? télikabátot hozunk, vagy átmenetit? S Mihály frakkot is hozzon, vagy elég a szmoking?

Az útleveleink már meg van [!], csak vízumot kell még szerezni, ezt utazás előtti napokban fogom elintézni. A vasúti jegyeket mikor kapnánk? s tényleg lehet vasúti-jegy alakban hozzájutnunk? Nem tudom ugyanis, hogy román valutát hol szereznénk, azt hiszem, nem is lehet, s tulajdonképen nem tudom, hogy lehet majd román pénz nélkül elindulnunk? Látja, mennyire tanácstalan s ügyetlen vagyok, nagyon reménykedem kedves útbaigazító segítségében.

Most még megköszönöm, hogy engem is szívesen fogadnak, s már előre nagyon-nagyon örülök minden erdélyi látni és beszélínivalónak. E héten még egy újabb professzor fogja Mihályt megnézni, s reméljük, hogy nem fog tiltakozni az utazás ellen.

Szíves sorait várva előre is köszönöm kedves fáradozását, s a megismerkedésig is szívélyesen üdvözlöm

(Kézzel) Babits Mihályné (s. k.)

(Folytatólagosan Babits kézírásával:)

Igen tisztelt kedves Barátom! Rossz levélíró voltomra való tekintettel a feleségem vállalta ezt a levelet. Most elolvassa úgy látom hogy kissé túlzott feleségi aggodalmakat öntött bele. Meg kell mondanom hogy az utazásra nézve én már tanácskoztam orvosommal, aki az út tervét jóváhagyta, csupán azt kötve ki hogy lehetőleg ne nagy strapával csináljam. Kisebb utakat egymásután következő napokon is vállalhatok. S amennyiben hosszabb előadásra volna szükség, azt megszakítással csinálnám, szünet előtt például prózát olvasva s szünet után verset. Dehát ezek már részletkérdések. Sokszor üdvözöl ismeretlenül is igaz híved.

Babits Mihály (s. k.)